

NAUJIENLAIŠKIS

2025 m. lapkritis, Nr. 5

Artėjantys renginiai

[Lapkričio 19 d. Seminaras „Bioekonomikos potencialas atsparioms ir stiprioms bendruomenėms“.](#)
[Vilnius](#)

[Lapkričio 21 d. Sustainable working-life for ageing populations in the Nordic and Baltic region: research insights and policy recommendations.](#)
[Vilniaus universitetas](#)

[Gruodžio 4-5 d. Metinė Lietuvos politikos mokslų konferencija „Atsparumo vizija: valdymas ir politika nežinomybės kontekste“.](#)
[Vilnius](#)

[Gruodžio 15-17 d. EU Agri-Food Days 2025.](#)
[Briuselis](#)

MIP tinklas - apie mokslą ir inovacijas

Ruduo Lietuvos mokslo bendruomenei ir viešajam sektoriui buvo kupinas svarbių veiklų ir tarptautinių iniciatyvų. Veiklos neaplenkė ir MIP tinklo - įvyko vizitas Ispanijoje, kur dalijomės gerą patirtimi ir aptarėme bendradarbiavimo galimybes. Taip pat LR Seimo Ateities komiteto posėdyje pristatėme Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklą, akcentuodami jo svarbą strateginiams sprendimams. Be to, MIP tinklo nariai aktyviai įsitraukė į įvairias veiklas, stiprindami ryšius ir skatindami inovacijų plėtrą.

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo vadovė Salomėja Vanagienė

Lietuvos ir Ispanijos mokslo ir inovacijų patarėjai.

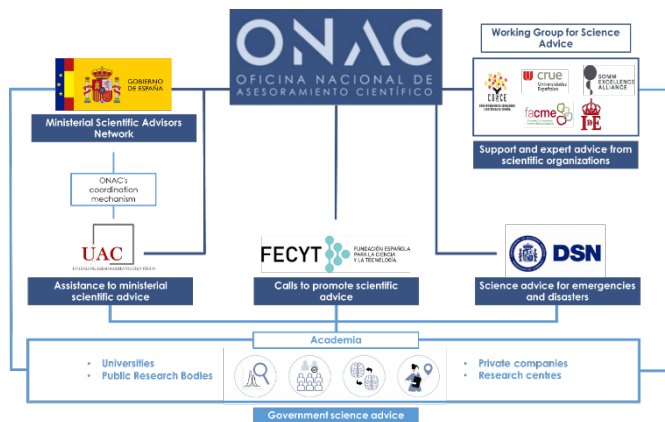
Mokslo patarėjai lankėsi Ispanijoje ir Lietuvos ambasadoje

Parengė Ugnė Dirdaitė

Lapkričio 3-6 dienomis Lietuvos mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas kartu su Estijos patarėjų tinklu lankėsi Ispanijoje. Trišalio bendradarbiavimo vizito Ispanijoje metu aplankyti Ispanijos mokslo patarėjai ir mokslo politikai atstovai.

Vizito metu patarėjai turėjo galimybę išgirsti Ispanijos mokslo patarėjų patirtį. Ispanijoje mokslo patarėjai turi politinį palaikymą, dirba ministrų komandoje, nes turėdami prieigą

prie politinių klausimų jie turi galimybę išgirsti aktualias problemas, kurioms reikėtų mokslo patarimo. Būdami ministrų patarėjų komandoje mokslo patarėjai yra priklausomi nuo politinio mandato. 22 Ispanijos mokslo patarėjai yra kaip tiltas tarp ministerijų ir Ispanijos mokslo tarybos mokslinių konsultacijų skyriaus (UAC), kurie turi 10 įrodymų analitikų. Šie analitikai Nacionalinio mokslo konsultacijų biuro (ONAC) ir ministerijų mokslo patarėjų prašymu atlieka greitą įrodymų sintezės analizę. Įprastai mokslo tarybos mokslinio patarimo, t. y. sintezės ataskaitos, rengimas trunka 1-3 savaites. UAC turi prieigą prie universitetinių tyrimų, mokslinių bazių, pagal sritis padengia tiek gamtos, tiek technologinius, sveikatos, socialinius, humanitarinius ir kitus mokslus, išskyrus teisę ir psichologiją. Pagrindiniai UAC veiklos rezultatai yra politikos trumpaščiiai (angl. *policy briefs*), ekspertų ir darbo grupių žemėlapiai, išsamesni moksliniai tyrimai bei ekstremalių situacijų protokolai. Paklausti, kaip jie patraukia politikų dėmesį ir ar vizualizuoja savo darbus, jie paaiškino, kad šie aspektai paprastai būna iš anksto nurodyti užsakymuose su nustatytais terminais, formatu ir tikėtina rekomendacijų skaičiumi. Šiuos užsakymus jie gauna per Ispanijos mokslo patarėjus.

Ispanijoje sukurtas mokslo patarimų vyriausybei modelis, kuriame veikia keli pagrindiniai dalyviai: 1) ONAC - centrinė koordinavimo institucija, 2) Ministerijų mokslo patarėjai - jie užtikrina, kad mokslinės žinios pasiektų politikos formavimą, 3) Mokslo patarimų padalinys (UAC) prie didžiausios tyrimų organizacijos CSIC (mokslo taryba) - 10 analitikų komanda, greitai rengianti įrodymais grįstas analizės ONAC ir ministerijų patarėjams, 4) FECYT - viešoji įstaiga, administruojanti dvi tyrimų finansavimo programas (I+D), kurios skatina bendradarbiavimą tarp viešojo sektoriaus ir akademijos, 5) Nacionalinio saugumo departamentas - kartu kuria mokslo patarimų krizėmis protokolus, 6) Mokslo patarimų darbo grupė - vienija penkis pagrindinius šalies mokslinius tinklus.

Ispanijos vizitas nustebino struktūrizuotu požiūriu į mokslo patarimą sprendimų priėmimo ir unikalia mokslo patarėjų įžangine darbo su politika

programa. Prieš sukuriant šį tinklą kai kurios Ispanijos ministerijos jau turėjo mokslo patarimo praktikų, tačiau jos buvo fragmentuotos. Mokslo patarėjų tinklas padėjo sukurti vieningesnę struktūrą.

Lorenzo Melchor, Ispanijos Vyriausybės pirmininko kabineto Nacionalinio mokslo konsultavimo biuro generalinio direktoriaus pavaduotojas, minėjo, kad mokslo patarėjai, pradėdami savo veiklą, 100 dienų laikotarpį ministerijose praleido stebėtojo teisėmis. Tai leido jiems įsigilinti į ministerijų kasdienes užduotis ir problemas, prieš pradėdant teikti patarimus. Didžioji dauguma Ispanijos mokslų patarėjų turi akademinę praeitį. Pradėję dirbti ministerijose jie turėjo sustabdyti savo mokslinę karjerą, kad atitiktų interesų konfliktų taisykles. Pranešime nurodyta, kad pradiniam mokslo patarėjų įdarbinimo etape sulaukta 1602 kandidatų paraiškų. Iš jų kiekvienai ministerijai buvo atrinkta po 10 kandidatų pagal šiuos kriterijus: kandidatai turėjo būti įgiję daktaro laipsnį, turėti tyrimų patirties, būti dirbę srityse, kuriose reikėjo teikti įrodymais grįstas įžvalgas politikai, taip pat atitikti ministerijų tematiką. Galutiniame etape atrinkti 22 mokslo patarėjai.

Pirmąją vizito dieną Lietuvos mokslo ir inovacijų patarėjai taip pat lankėsi Lietuvos ambasadoje Ispanijoje. Susitikimo metu ambasadoriui pristatė tinklo veiklas bei būdus, kaip sustiprinti mokslo ir politikos sąveiką.

Mokslo ir inovacijų patarėjai Lietuvos ambasadoje Ispanijoje kartu su ambasadoriumi Tomu Irniumi (ketvirtas iš kairės).

Antrąją dieną FECYT pristatė vykdomą „Tyrimų ir politikos stažuočių“ programą I+D, pagal kurią mokslininkai - universitetų ir mokslo institutų doktorantai bei ne pelno siekiančių žinių perdavimą skatinančių organizacijų atstovai galės šešiams mėnesiams įsitraukti į 20-40 Ispanijos ministerijų ar kitų viešųjų institucijų veiklą. Programos tikslas -

stiprinti mokslinių įrodymų integravimą į politikos formavimo procesus. Oficina C savo pranešime pažymėjo, kad mokslo politikos poveikį sudėtinga išmatuoti, nes jų veikla vis dar gana ankstyvoje stadijoje (ji pradėta 2022 m.). Be to, politiniuose procesuose šaltiniai ne visada cituojami, Kongrese egzistuoja alternatyvių žinių srautų ir ne visos veiklos yra fiksuojamos ar įrašomos. Kaip vieną iš savo pagrindinių veiklos rodiklių (KPI) jie yra pasirinkę sėkmės istorijų identifikavimą.

Mokslo patarėjų tęstinumo klausimas buvo svarstytas Lietuvos Respublikos Seimo Ateities komitete

Parengė Lukas Stakėla

2025 m. lapkričio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimo Ateities komitete buvo svarstoma Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo ateities perspektyva. Posėdžio metu tinklo vadovė Salomėja Vanagienė ir mokslo ir inovacijų patarėjas (toliau - MIP), vykdančias funkcijas Užsienio reikalų ministerijoje dr. Vytautas Jankauskas pristatė MIP tinklo idėjas ištakas, projekto metu nuveiktus darbus bei išmoktas pamokas ir siūlomus pokyčius rezultatyviam tinklo veikimui po projekto pabaigos.

Ateities komiteto pirmininkas Vytautas Grubliauskas posėdžio metu išsakė mintį, jog MIP tinklas yra itin svarbus įrankis stiprinant valstybės viešąjį valdymą ir Lietuvos ateities ekosistemą, taip pat kvietė skubiau apsvarstyti tinklo pratęsimo galimybes, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą MIP darbą. Seimo narys Simonas Kairys pasidalino savo darbo Kultūros ministerijoje patirtimi, dirbant su Kultūros mokslo ir inovacijų patarėja ir paminėjo bendrą darbą kuriant inovatyvius sprendimus Kultūros kūrybinių industrijų ar kitose srityse. Taip pat posėdžio metu MIP tinklo svarbą Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ kontekste pabrėžė Ateities komiteto biuro darbuotojas ir MIP tinklo koordinacinės grupės narys dr. Giedrius Viliūnas, išsakydamas nuogaštavimą, kad šiuo metu per mažai dėmesio skiriama viešojo valdymo pertvarkai - vienam iš vizijos ramsčių. Jo nuomone, MIP tinklas yra vienas iš viešąjį valdymą keičiančių iniciatyvų, tokių kaip „Kurk Lietuvai“ ar „GovTech“, tad būtina svarstyti jo tęstinumą.

Premjerės patarėja švietimo klausimais Ieva Kačinskaitė-Urbonienė ir Vyriausybės kanceliarijos

Strateginio valdymo grupės vadovė Daiva Žaromskytė-Rastenė atsakant į Seimo narių iškeltus klausimus minėjo, jog artimiausiu metu bus svarstomos tinklo tęstinumo alternatyvos bei nauji modeliai, siekiant pratęsti MIP tinklo pradėtus darbus ir sustiprinant šios iniciatyvos poveikį įrodymais informuoto viešojo valdymo ekosistemai. Visą pranešimą galima stebėti šioje nuorodoje: <https://www.youtube.com/watch?v=eZ40OAnvr4g>, daugiau informacijos LRS pranešime: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=293187

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo vadovė S. Vanagienė (kairėje) pristatė tinklo poreikį Lietuvos mokslo-politikos ekosistemoje.

Mokslo patarėjos lankėsi Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centre (LAMMC)

Parengė Ugnė Dirdaitė

Rugsėjo 26 d. ir spalio 23 d. mokslo patarėjos, vykdančios funkcijas Žemės ūkio ministerijoje ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, lankėsi LAMMC. Susitikimų tikslas buvo susipažinti su tyrimų centro veikla ir kuriamomis inovacijomis.

Mokslo ir inovacijų patarėjai ne tik teikia ministerijoms mokslinius įrodymus, bet ir aktyviai bendradarbiauja su universitetais bei tyrimų centrais. Jiems svarbu palaikyti glaudžius ryšius su mokslo bendruomene, kuri padeda spręsti tiek kasdienes politikos klausimus, tiek teikia rekomendacijas kritinėse situacijose. Šiuo tikslu buvo organizuoti 2 atskiri vizitai: pirmasis - Ugnės Dirdaitės, antrasis - Monikos Maminskaitės. LAMMC Babtų padalinyje mokslininkai pristatė pilotinės gamybos patalpas ir papasakojo apie ambicingus planus naujiems projektams, galintiems prisidėti prie konkurencingesnio Lietuvos bioekonomikos proveržio. Įspūdjį paliko mokslininkų parengtas degustacinis pristatymas apie maisto produktus, kurie galėtų būti pritaikomi kariuomenės

reikmėms. Šie produktai išsiskiria maistine verte - yra praturtinti baltymais ir skaidulomis. Tai parodo, kaip mokslas gali būti taikomas ne tik tradicinėms sritims, bet ir sprendžiant aktualius praktinius iššūkius. Vėliau Dotnuvos padalinyje mokslininkai pristatė augalininkystės inovacijas, skirtas didinti augalų atsparumą ligoms ir kenkėjams. Tokie tyrimai yra itin svarbūs siekiant užtikrinti šalies apsirūpinimą maistu, nes dirvožemis ir klimato sąlygos kiekvienoje valstybėje skiriasi. Šios inovacijos leidžia geriau prisitaikyti prie vietinių sąlygų ir kurti tvirus sprendimus žemės ūkiui, didinančius Lietuvos maisto sistemos atsparumą.

Ugnė Dirdaitė (dešinėje) Dotnuvoje klausėsi Dr. Ritos Armonienės pristatymo apie fenotipavimo technologijas ir augalų atsparumą.

M. Maminskaitė klausėsi LAMMC mokslininkų pristatymo apie mokslo centre sukurtas maisto inovacijas.

Bendruomenių lyderiai aptarė pilietiškumo vaidmenį stiprinant savivaldą ir demokratiją

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. spalio 9 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija organizavo renginį „Aktyvus pilietis - stipri valstybė 2025“. Jame ministerijos, savivaldybių, seniūnijų, seniūnaitijų, bendruomenių atstovai, aktyvūs piliečiai bei mokslininkai diskutavo apie pilietiškumo svarbą

stiprinant demokratiją ir užtikrinant veiksmingą savivaldą.

Renginys sutapo su spalio 10 dieną švenčiama Vietos savivaldos diena. „Pilietiškumas nėra vien žodis - tai veiksmas, kuris kuria realią pridėtinę vertę. Įsitraukęs gyventojas tampa ne pasyviu stebėtoju, o aktyviu bendrakūrėju, prisidedančiu prie paslaugų kokybės ir bendruomenės gerovės. Tokia partnerystė stiprina mūsų nevyriausybinės organizacijos, didina valstybės atsparumą ir ugdo atsakingo viešojo valdymo kultūrą“, - sakė Vidaus reikalų ministras Vladislavas Kondratovičius, sveikindamas konferencijos dalyvius.

Prie šio renginio aktyviai prisijungė ir mokslo bendruomenės nariai. Prof. dr. Andrius Stasiukynas ir doc. dr. Aušra Šukvietienė iš Mykolo Romerio universiteto aptarė aktyvaus piliečio veiklos institucinį pagrindą - seniūnaičio ir bendruomeninės organizacijos vaidmenį užtikrinant pilietinį atstovavimą ir dalyvavimą vietos valdyme. Pranešime buvo pabrėžta, kad piliečių įgalinimas per formalizuotus dalyvavimo mechanizmus yra būtina sąlyga demokratinės savivaldos stiprinimui. Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos doc. dr. Milda Damkuvienė ir doc. dr. Martynas Kazlauskas pristatė gyvųjų laboratorijų iniciatyvas, skirtas žaliųjų erdvių kūrimui, kur piliečiai veikia kaip bendrakūrėjai, jungiant mokslą, savivaldą ir bendruomenes. Ši patirtis iliustravo, kad piliečių dalyvavimas gali būti grindžiamas ne tik formaliomis institucijomis, bet ir praktinėmis iniciatyvomis, kurios skatina atsakomybę už bendrą aplinką.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo administravimo ir vietos savivaldos politikos grupės vadovės Almos Bulkevičienės pranešimas informavo susirinkusius apie planuojamus vietos savivaldos modelio pokyčius. Ji pristatė pagrindines Vietos savivaldos įstatymo tobulinimo kryptis, susijusias su didesniu bendruomenių įtraukimu, seniūnaičių statuso ir rinkimų klausimais.

Antrojoje renginio dalyje vyko panelinė diskusija „Aktyvus pilietis - bendrakūrėjas ar iššūkis sistemai“, kurią moderavo Vidaus reikalų ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Vita Juknevičienė. Diskusijoje dalyvavo Vidaus reikalų viceministrė Alicija Ščerbaitė, Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktorius Vytautas Vansavičius, Elektrėnų savivaldybės Vievio seniūnė Kristina Vitartė, Klaipėdos bendruomenių asociacijos pirmininkė Regina Baguckienė, mokslo

bendruomenės atstovai – prof. dr. Andrius Stasiukynas ir doc. dr. Milda Damkuvienė. Taip pat buvo palikta tuščia kėdė, į kurią galėjo atsisėsti ir pasisakyti salėje susirinkę aktyvūs piliečiai. Diskusijoje buvo keliami klausimai apie tai, kaip vertinamas pilietinis aktyvumas – kaip galimybė stiprinti vietos demokratiją ar kaip iššūkis nusistovėjusiems viešojo valdymo mechanizmomams. Diskusijos metu išryškėjo keli svarbūs aspektai. Pirmiausia, pozityvus institucinis požiūris į pilietinį įsitraukimą tarp savivaldos ir bendruomenių atstovų – abi pusės sutaria dėl bendrakūros svarbos, nors praktikoje dažnai pasitaiko iššūkių dėl atsakomybės ribų ir mechanizmų, leidžiančių piliečiams veiksmingai dalyvauti sprendimų priėmimoje. Antra, akcentuota, kad aktyvaus piliečio įtraukimas turi būti suvokiamas kaip ilgalaikė investicija į vietos bendruomenių atsparumą ir pasitikėjimo stiprinimą. Trečia, bendruomenių atstovai pabrėžė poreikį plėtoti dialogo kultūrą tarp savivaldos ir gyventojų, užtikrinant abipusį pasitikėjimą bei nuolatinę informacijos srautą. Taigi, diskusijoje dalyviai siūlė įvardinti pilietinį ne kaip „bendrakūrėją ar iššūkį sistemai“, bet labiau kaip „bendrakūrėją ir iššūkį sistemai“, leidžiantį kartu kelti probleminius klausimus, diskutuoti vietos gyventojams ir institucijoms bei drauge ieškoti naujų sprendimų.

Renginio pabaigoje pabrėžta, kad aktyvus pilietis turėtų būti suvokiamas kaip savivaldos partneris, ypač tuo atveju, jeigu kelia klausimus ir siūlo sprendimus. Taip jis prisideda prie vietos savivaldos sprendimų kokybės bei demokratijos šalyje stiprinimo.

Diskusiją moderavo V. Juknevičienė (dešinėje).

Patarėja organizavo tarptautinę mokslinę konferenciją

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. spalio 3 dieną Vilniaus universiteto Šiaulių akademijoje vyko 18-oji Jono Prano

Aleksos tarptautinė tarpdisciplininė mokslinė konferencija „Valstybės vaidmens raida XXI amžiuje: tautinis ir tarptautinis kontekstas“, prie kurios organizavimo prisidėjo Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos mokslininkų sąjungos institutas ir Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija.

Ši konferencija buvo dedikuota profesorius dr. Jono Prano Aleksos 146-osioms gimimo ir 70-osios mirties metinėms bei itin aktualiai viešojo valdymo ir regioninės pažangos temai – „Duomenys ir jų poveikis: įrodymais grįstos politikos formavimas sumaniems ir tvariems regionams vystyti“.

Renginį savo apsilankymu pagerbė Vidaus reikalų viceministrė Alicija Ščerbaitė, kuri sveikinimo kalboje pabrėžė duomenų reikšmę užtikrinant skaidrumą ir efektyvumą priimant viešojo valdymo sprendimus bei atkreipė dėmesį į mokslo bendruomenės indėlį teikiant sprendimų priėmėjams patikimas įžvalgas. Konferencijos dalyviai taip pat pasveikino Šiaulių miesto vicemerą Justiną Švėgždą, VU Šiaulių akademijos Regionų plėtros instituto direktorę doc. dr. Lina Garšvienė ir Lietuvos mokslo tarybos Mokslų ir inovacijų tinklo vadovę Salomėja Vanagienė, linkėdami prasmingų diskusijų ir produktyvaus renginio.

Efektyvus duomenų panaudojimas viešojoje politikoje atspindi bendrą mokslo politikai (angl. Science for Policy) kryptį, orientuotą į įrodymais grįstos viešosios politikos (angl. Evidence-based Policymaking) sprendimų priėmimą ir tarpdisciplininį bendradarbiavimą. Plenarinėje sesijoje šeši pranešėjai pakvietė pažvelgti į įrodymų (duomenų ir mokslinių įžvalgų) reikšmę viešosios politikos formavime. Plenariniame posėdyje dalyvavo itin aukšto lygio pranešėjai: Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro Mokslų demokratijai ir įrodymais grįstos politikos formavimo skyriaus vadovo pavaduotoja Agnieszka Gadzina-Kołodziejaska, Notingemo universiteto profesorius dr. Jan-Hinrik Meyer-Sahling (Jungtinė Karalystė), Didžiosios Britanijos ambasados Užsienio reikalų, sandraugos ir plėtros biuro Baltijos šalių mokslo ir technologijų tinklo vadovas Cristofer Rybner (Jungtinė Karalystė), Bournemouth universiteto krizių ir nelaimių valdymo srities dėstytojas dr. Christopher Baker-Beall bei Notingemo universiteto ir Ekonominių ir socialinių tyrimų tarybos (ERSC) tyrėja Nora Leach, Latvijos universiteto profesorė dr. Iveta Reinholde. Plenarinį posėdį moderavo Vidaus reikalų ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Vita Juknevičienė.

Pranešimuose aptarta, kaip moksliniai tyrimai gali padėti stiprinti visuomenės pasitikėjimą valdžios institucijomis ir prisidėti prie įrodymais grįstų sprendimų formavimo. Buvo kalbėta apie duomenų panaudojimą siekiant visuomenės saugumo, stabilumo bei kovos su terorizmu ir ekstremizmu tikslų. Pristatytos įžvalgos apie aukščiausio lygmens politikos formuotojus Europoje – politikus, biurokratus ir patarėjus – bei tai, kaip jų išsilavinimas, profesinė patirtis ir karjeros trajektorijos lemia gebėjimą remtis moksliniais įrodymais priimant sprendimus. Taip pat pasidalinta Jungtinės Karalystės patirtimi mokslo politikos ir mokslo diplomatijos srityse bei aptarti įrodymais grįstos politikos formavimo ekosistemos ypatumai Latvijoje.

Šios konferencijos plenarinio posėdžio organizavimui buvo pasitelkti Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo anksčiau užmegzti kontaktai su partneriais iš Europos Komisijos, Noringemo universiteto bei Jungtinės Karalystės ambasada. Jų atstovai skaitė pranešimus, dalinosi mokslo politikai įžvalgomis ir skatino tęsti sėkmingas tarpsektorinio bendradarbiavimo iniciatyvas. Europos Komisijos atstovė įvardijo Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo sukūrimą kaip vieną sėkmingų Lietuvos iniciatyvų, prisidedančią prie tvarios įrodymais grįstos viešosios politikos formavimo sistemos sukūrimo ir palaikymo.

Iš viso konferencijoje buvo pristatyti 33 moksliniai pranešimai. Renginyje dalyvavo mokslininkai ir praktikai iš Europos Komisijos, Jungtinės Karalystės, Slovakijos, Čekijos, Latvijos ir Lietuvos. Vyko aktyvios akademinės diskusijos, tinklaveikos sesijos, dalyviai dalijosi gerosiomis praktikomis.

Plačiau apie renginį galima išgirsti Etaplus TV parengtame reportaže:

<https://www.facebook.com/share/v/1EMH7QHRqa/>

Akimirka iš Jono Prano Aleksos tarptautinės tarpdisciplininės mokslinės konferencijos.

Įžvalgos apie Europos mokslinių tyrimų erdvės (ERA) veiksmus „Europos mokslo politikai (S4P) ekosistemos stiprinimas“ (2025-2027)“

Parengė Salomėja Vanagienė

Spalio 24 d., Briuselyje, vyko neformalus nacionalinių kontaktinių asmenų susitikimas, kuris buvo skirtas aptarti Europos mokslinės politikos ekosistemos (S4P) stiprinimui pagal ERA politikos darbotvarkės veiksmus. Šiame susitikime iš Lietuvos pusės dalyvavo Lietuvos mokslo tarybos atstovė Salomėja Vanagienė kartu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstove.

Diskusijose akcentuota, kad struktūruoti nacionaliniai veiksmų planai ir ministerijų koordinacija yra būtini efektyviam S4P įgyvendinimui. Susitikimo dalyviai pabrėžė glaudesnio bendradarbiavimo tarp mokslininkų, politikos formuotojų ir visuomenės svarbą, siekiant užtikrinti tyrimų aktualumą ir poveikį. Taip pat išryškėjo poreikis gerinti žinių mainus, stiprinti valdymo struktūras ir kompetencijas, kad būtų išvengta fragmentacijos ir užtikrinant sąsajas su platesniais politikos prioritetais, tokiais kaip atsparumas, saugumas ir demokratija.

Susitikimo metu aptartos S4P iniciatyvos ir kitų ERA veiksmų sinergijos, ypač žinių vertinimo, mokslininkų karjeros, tyrimų vertinimo ir pasitikėjimo mokslu srityse. Siūlyta skatinti mobilumo schemas tarp mokslo ir politikos, pripažinti politikos įtaką kaip mokslininko karjeros dalį, įtraukti naujus vertinimo kriterijus, akcentuojančius poveikį visuomenei ir politikai. Dalyviai sutarė dėl būtinybės kurti bendrą S4P naratyvą, stiprinti tinklus, organizuoti bendras veiklas ir užtikrinti atvirą prieigą prie duomenų bei tyrimų rezultatų. Šios priemonės padės įtvirtinti S4P principus institucijose ir politikos formavime, užtikrinant ilgalaikį poveikį ir tvarumą.

Ateityje planuojama organizuoti internetinius seminarus pagal skirtingas tematikas. Viena iš jų apie Austrijos patirtį, rengiant nacionalinį ERA veiksmų planą.

Detaliau apie ERA veiklas: <https://european-research-area.ec.europa.eu/policy-agenda-2022-2024>

Europos mokslinių tyrimų saugumo stiprinimas

Parengė Monika Maminskaitė

Mokslo ir inovacijų patarėja LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje Dr. Monika Maminskaitė dalyvavo Europos mokslinių tyrimų saugumo konferencijoje, kurioje aptarti atsakingo bendradarbiavimo, mokslo vientisumo ir atvirosios prieigos klausimai. Renginį organizavo Europos Komisija kartu su pagrindinėmis Europos mokslo asociacijomis.

Spalio pabaigoje Briuselyje vykusio Europos mokslinių tyrimų saugumo konferencija (European Research Security Conference 2025) subūrė politikos formuotojus, akademinės bendruomenės atstovus ir mokslo institucijų vadovus iš visos Europos. Renginį organizavo Europos Komisija kartu su Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriaus partneriais: dvylika svarbiausių asociacijų, tarp jų ALLEA, CESAER, EUA, LERU, Science Europe, The Guild ir kitomis.

Konferencijos metu diskutuota apie tai, kaip užtikrinti atsakingą tarptautinį bendradarbiavimą sparčiai kintančioje geopolitinėje aplinkoje, stiprinti mokslinių tyrimų vientisumą ir apsaugoti mokslo duomenų saugumą. Paralelinėse sesijose dalyviai dalijosi gerąja patirtimi, kaip derinti mokslo atvirumą su etiniais ir saugumo aspektais. Dalyvavimas konferencijoje suteikė galimybę užmegzti naujus ryšius su Europos mokslo politikos formuotojais ir partneriais bei pasisemti idėjų, kaip toliau stiprinti tinklaveiką tarptautinėje mokslo erdvėje.

Nuotrauka: Europos mokslinių tyrimų saugumo konferencijos akimirka. Autorė Monika Maminskaitė.

Mokslo patarėjos dalyvavo JRC mokslo politikai bendruomenės renginyje

Parengė Ugnė Dirdaitė

Spalio 23 d. Briuselyje vyko Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro (JRC) organizuotas renginys, skirtas mokslo patarėjų ir mokslo politikai (angl. science for policy) praktikų bendruomenei.

Renginys buvo tęsinys kovo mėnesį vykusios iniciatyvos „Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe“, kuria siekta kurti mokslo politikai praktikų bendruomenę. Mokslo ir inovacijų patarėja, vykdanči funkcijas Žemės ūkio ministerijoje, U. Dirdaitė nuo gegužės koordinavo tarptautinę praktikų grupę, kurios tikslas buvo parengti mokslo patarėjams skirtą naudingų šaltinių saugyklą (angl. repository). Ji sukurta remiantis šiuo metu geriausiai žinomais Europos šaltiniais iš valstybių, turinčių išplėtotas science for policy praktikas. Surinkta daugiau kaip 130 šaltinių, atlikti 25 interviu su praktikais iš 7 Europos šalių. Idėja sukurti šią saugyklą kilo po vizito Jungtinėje Karalystėje, supratęs, kad egzistuoja daug naudingų šablonų ir priemonių, kurių savo darbe dar nesame pritaikę, nes apie juos nežinome. Renginio metu U. Dirdaitė kartu su kitais komandos nariais vedė dirbtuves, siekdama išsiaiškinti, koks saugyklos formatas būtų patogiausias ir naudingiausias būsimiems naudotojams. Pagal gautus rezultatus vėliau bus tobulinama saugykla, kuri galutiniame rezultate turėtų būti prieinama visiems Europos mokslo politikos praktikams. Daugiau informacijos: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/blog/when-community-practice-becomes-catalyst-something-bigger_en

Renginio metu taip pat buvo aptarta žinių brokerių - mokslo patarėjų vaidmuo platesniame Europos kontekste. Pripažinta, kad ši rolė vis dar nėra aiškiai suprantama visose valstybėse. Dėl to JRC surengė dirbtuves, kurių metu buvo siekiama išsiaiškinti iš bendruomenės narių, kokių žinių ir įgūdžių mokslo patarėjams reikia prieš pradėdant darbą, ką jie turėtų išmanyti apie politikos procesus ir kaip geriausiai atlikti tarpininkavimo funkciją tarp mokslo bei politikos. Po dirbtuvių JRC kurs žinių brokerių manifestą, siekiant atkreipti dėmesį į šią svarbią rolę. Galiausiai, mokslo patarėjos, V. Juknevičienė, U. Dirdaitė ir patarėjų tinklo vadovė S. Vanagienė dalyvavo TSI 1 šalių apskrito stalo diskusijoje su JRC ir kitomis TSI 1 šalimis, siekiant išsiaiškinti kaip sekėsi

įgyvendinti kelrodžių rekomendacijas. Renginio pabaigoje JRC pažadėjo toliau tęsti darbą kuriant saugyklą, organizuoti kitą bendruomenės gyvą susitikimą ir rengti nuotolinius seminarus.

Iš kairės S. Vanagienė, U. Dirdaitė, V. Juknevičienė

Mokslo patarėja prisidėjo prie paskirtinės programos projekto

Parengė Lina Žiaukienė

Lietuvos mokslo taryba (LMT), pasitelkusi ekspertus, kurių tarpe dalyvavo ir mokslo ir inovacijų patarėja SAM sritis Lina Žiaukienė bei Sveikatos apsaugos viceministras Daniel Naumovas, parengė paskirtinės programos „Personalizuota medicina - ilgesnei gyvenimo trukmei ir kokybiškesniam gyvenimui“ projektą, kuriam tobulinti viešam aptarimui buvo kviečiama akademinė bendruomenė ir socialiniai partneriai.

Pasiūlymus programos tobulinimui pateikė net kelios institucijos ir įstaigos. Šią programą įgyvendinti numatoma 2026–2031 m. Su programos projektu galima susipažinti [LMT tinklapyje](#).

Jeigu programos įgyvendinimui nuo 2026 metų bus skirtas biudžeto finansavimas, galime tikėtis, kad per ateinančius keletą metų sulauksime proveržio personalizuotos medicinos srityje. Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama įgyvendinti strateginių šalies dokumentų nuostatas dėl personalizuotos medicinos, kreipėsi į LMT dėl

paskirtinės programos inicijavimo. Programa siekiama sukurti tvarią personalizuotos medicinos mokslo ir praktikos kompetencijų ekosistemą Lietuvoje, plėtojant tarpdalykines, didelės apimties ir aukšto tarptautinio lygio mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) veiklas, stiprinančias šalies personalizuotos medicinos infrastruktūras ir resursus, didinančias personalizuotos medicinos inovacijų prieinamumą, gerinančias gyvenimo kokybę ir ilginančias gyvenimo trukmę, tobulinančias sveikatos priežiūros, biomokslų ir kitų sričių specialistų kompetencijas bei didinančias pacientų įtrauktį ir visuomenės informuotumą.

Sėkmingai tęsiamas SAM ir LMT sukurtas bendradarbiavimo formatas MISAM

Parengė Lina Žiaukienė

2025 m. rugsėjo 19 d. surengtoje apskritojo stalo diskusijoje „Mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemos kūrimo svarba retų ligų gydymui“ buvo diskutuojama apie inovacijų, tyrimų ir investicijų erdvės kūrimą, retų ir nedidelių ligų politikos prioritetus, šių ligų diagnostikos ir gydymo praktiką Lietuvoje bei kylančius iššūkius.

Poreikį aptarti retų ligų klausimą su mokslo ir universiteto ligoninių bei socialinių partnerių atstovais išsakė Europos Parlamento Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto narys Vytenis Povilas Andriukaitis. Diskusijoje jis pristatė iniciatyvą dėl visos Europos ekosistemos sukūrimo retų vėžio ir kitų retų ligų tyrimams bei inovacijoms. Remiantis Europos referencinių tinklų infrastruktūra, siūloma stiprinti Europos sveikatos sąjungą, skatinti personalizuotą mediciną ir užtikrinti vienodas galimybes pacientams visose ES valstybėse.

Buvo akcentuota, kad retų ligų sritis išlieka itin sudėtinga - dėl mažo sergančiųjų skaičiaus kyla daug diagnostikos, gydymo bei vaistų prieinamumo iššūkių. Mokslininkai ir gydytojai ieško inovatyvių sprendimų: kuriami organoidų bei gyvūnų modeliai, taikomos pažangios farmakotechnologijos, diegiama 3D spausdinimo praktika vaistų kūrime, plėtojama personalizuota medicina ir radiofarmacijos taikymai.

Diskusijos metu pasisakę pacientų ir Inovatyvios farmacijos pramonės asociacijos atstovai išreiškė palaikymą pan-europinei retų ligų projekto iniciatyvai bei išsakė nuomonę dėl situacijos Lietuvoje, siekiant platesnių prieinamumo galimybių pažangiai retų ligų pacientų diagnostikai ir gydymui.

Kita labai aktuali ir pagreitį įgijusi tema - dirbtinio intelekto (DI) plėtra sveikatos sistemoje. SAM sukūrė tarpinstitucinę darbo grupę DI plėtros sveikatos sistemoje gairėms parengti. Kartu su įvairių institucijų atstovais identifikuojamos problemos, diskutuojama dėl prioritetų ir tikslų, kuriamos prielaidos DI plėtrai užtikrinant kokybiškų sveikatos duomenų parengimą pirminiame ir antriniame lygiuose.

Plėtros gairės turėtų būti parengtos iki šių metų pabaigos, jomis remiantis pereisime į veiksmų planavimo lygmenį. SAM aktyviai dalyvauja ir EIMIN iniciatyvose rengiant Skaitmeninės plėtros darbotvarkę ir atnaujinant LT DI strategiją.

Antra iš dešinės Lina Žiaukienė.

Ministro padėka Mokslo ir inovacijų patarėjai

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. lapkričio 25 dieną Vidaus reikalų ministerija šventė 107 metų veiklos sukaktį, kuri pažymėta įteikiant apdovanojimus ir padėkas ministerijos darbuotojais ir statutinių tarnybų atstovams.

„Vidaus reikalų ministerija per visą laikotarpį išgyveno ne vieną unikalų raidos etapą. Keitėsi funkcijos, keitėsi valdymo formos ir metodai, tačiau ministerijos misija išliko ta pati - stiprinti žmonių pasitikėjimą valstybe, saugoti visuomenę, užtikrinti veiksmingą ir profesionalų viešąjį administravimą, stiprinti vietos bendruomenes, sudaryti sąlygas

tvariai regionų plėtrai, formuoti visuomenės poreikius atitinkančią valstybės tarnybą“ - sveikindamas susirinkusiuosius į renginį sakė Vidaus reikalų ministras Vladislavas Kondratovičius. Renginio metu ministras padėkojo pareigūnams ir darbuotojams už jų atsakingą, profesionalų ir visuomenės pasitikėjimą kuriantį darbą. Iškilmingai įteikti apdovanojimai ir padėkos tiems, kurie savo darbu ir iniciatyvomis prisidėjo prie Lietuvos valstybės stiprinimo ir pažangos. „Esame viena komanda ir įrodėme, kad gebame veikti greitai, atsakingai ir profesionaliai. Ne tik atlaikėme išbandymus - pavertėme juos galimybėmis stiprėti. Kiekvienas pareigūnas, valstybės tarnautojas ir darbuotojas prisideda prie to, kad Lietuvos žmonės jaustųsi saugūs, o valstybė - stabili“, - kalbėjo ministras V. Kondratovičius.

Mokslo ir inovacijų patarėja dr. Vita Juknevičienė taip pat buvo apdovanota Vidaus reikalų ministro Vladislavo Kondratovičiaus padėka už iniciatyvumą ir svarų indėlį į Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijai nustatytų tikslų įgyvendinimą viešojo administravimo ir vietos savivaldos srityje.

Parengta pagal Vidaus reikalų ministerijos informaciją, kurią galima rasti [ČIA](#).

Iš kairės ministras Vladislavas Kondratovičius, Vita Juknevičienė

Mokslo diplomatijos forumas

Parengė Salomėja Vanagienė

2025 spalio 16 d. vyko Mokslo diplomatijos forumas, kuris Lietuvos mokslo taryboje subūrė politikos formuotojus, mokslininkus, diplomatijos ekspertus ir tarptautinius partnerius.

Renginys vyko kartu su tarptautinės mokslo savaitės renginiais.

Renginio tikslas buvo aptarti, kaip mokslo diplomatija gali padėti spręsti globalius iššūkius: nuo krizių valdymo ir valstybės atsparumo iki tyrimų saugumo ir atsakingos dirbtinio intelekto plėtros. Forumas suteikė erdvę praktiniam patirčių apsikaitimui, diskusijoms ir bendradarbiavimo stiprinimui, taip pat skatino refleksiją, kaip Lietuva galėtų sustiprinti tarptautines partnerystes ruošiantis ES Tarybos pirmininkavimui 2027 m.

Renginio metu daug kalbėta apie mokslo diplomatijos vaidmenį poliarizuotame ir krizių kupiname pasaulyje. Diskutuota apie valstybės atsparumo stiprinimą, tyrimų saugumo balansavimą tarp atvirumo ir rizikos bei organizuota „Lightning Talks“ sesija, kurioje Europos šalių atstovai dalinasi gerosiomis praktikomis.

Renginio akimirka. Renginio vedėjas Mokslo ir inovacijų patarėjas URM Vytautas Jankauskas

Daugiau informacijos:

<https://scienceweek.lt/lt/speaker/vilniaus-mokslo-diplomatijos-forumas-2025-09-16/>

EQTC 2025 Kopenhagoje: bendradarbiaujančių kvantinių ekosistemų pamokos Lietuvai

Parengė Vita Markevičiūtė

Kopenhagoje vykusi European Quantum Technologies Conference (EQTC 2025) sutelkė Europos mokslo, verslo ir politikos lyderius į trijų dienų dialogą apie technologijas, politiką ir verslo galimybes. Vita Markevičiūtė, mokslo ir inovacijų patarėja, atstovaudama šioje konferencijoje LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijos tikslus, pabrėžė, kad Lietuva aktyviai įsitraukia į kvantinių technologijų pažangą ir mato šią sritį kaip horizontalią inovacijų bei

konkurencingumo ašį viešajame sektoriuje ir pramonėje.

Diskusijoje „Building Quantum Innovation Ecosystems for Growth, Collaboration, and Impact“ Vita Markevičiūtė kartu su Danijos, Jungtinės Karalystės, Švedijos, Nyderlandų ekosistemų lyderiais Jonathan Legh-Smith (UK Quantum), Camilla Johansson (QSIP) ir Kristine Helen Falgren (DQC) akcentavo, kad kiekviena valstybė kvantinę ekosistemą vysto skirtingai, tačiau gerosios praktikos – nuo mokslo-verslo jungčių iki viešųjų pirkimų inovacijoms – yra universaliai pritaikomos.

EQTC savaitės metu Vita Markevičiūtė taip pat dalyvavo 10-ajame ES kvantinių technologijų koordinacinės grupės posėdyje, kuriame daug dėmesio skirta nacionalinių kompetencijų klasterių steigimui bei Europos kvantinės strategijos įgyvendinimo priemonėms. Aptartos temos – nuo įgūdžių ekosistemų ir standartizacijos iki testavimo infrastruktūros ir hibridinių HPC+QC sprendimų – yra tiesiogiai susijusios su valstybių narių pasirengimu pritraukti investicijas ir greičiau komercializuoti mokslinius proveržius.

Lietuvai dabar svarbiausia sutelkti universitetų, institutų, įmonių ir viešojo sektoriaus pajėgas į nacionalinį kvantinių kompetencijų klasterį; sistemingai jungtis prie europinių bendradarbiavimo platformų, ypač kuriant integruotą Šiaurės ir Baltijos šalių kvantinių technologijų ekosistemą, bei pradėti pilotinį taikymą viešajame sektoriuje (nuo saugaus ryšio iki jutiklių), kuris kurtų paklausą vidaus rinkoje. Vita Markevičiūtė sakė, kad „tai buvo ypatingai vertingas renginys, subūręs pažangią Europos kvantinių technologijų bendruomenę ir parodęs, kad bendradarbiaujančios ekosistemos yra greičiausias kelias nuo mokslinių idėjų iki poveikio ekonomikai.“

Renginio akimirka.

Užsienio mokslo politikos naujienos

Parengė Ugnė Dirdaitė

Europos Parlamento nariai ir Taryba susitarė dėl ES programų pakeitimų, siekiant didinti investicijas į gynybą

Europos Parlamentas ir ES valstybės narės pasiekė preliminarų susitarimą, kuriuo numatoma leisti „Europos horizontui“ (angl. *Horizon Europe*) ir dar keturioms ES programoms finansuoti dvejetainius projektus. Tarp jų - Europos strateginių technologijų platforma (angl. *Strategic Technologies for Europe Platform*), programa „Skaitmeninė Europa“ (angl. *Digital Europe*) ir „Europos infrastruktūros tinklų priemonė“ (angl. *Connecting Europe Facility*).

„Atverdami pagrindines ES programas investicijoms, susijusioms su gynyba, stipriname savo pastangas plėtojant Europos gynybos pramoninę ir technologinę bazę,“ - teigė Danijos Europos reikalų ministrė Marie Bjerre. „Tai būtinas žingsnis link stipresnės, atsparesnės ir pajėgesnės Europos, galinčios apsiginti iki 2030 metų.“

Šaltinis: consilium.europa.eu [žiūrėta 2025-11-14]

Europos Komisija siekia teisiškai įtvirtinti žinių saugumą

Europos Komisija imasi naujų priemonių, skirtų stiprinti žinių saugumą Europos Sąjungoje. Ši sąvoka bus įtraukta į rengiamą Europos mokslinių tyrimų erdvės (ERA) įstatymą. Taip pat paskelbta, kad Komisija steigia Europos žinių saugumo kompetencijos centrą ir kuria platformą, skirtą rizikų tarptautiniame bendradarbiavime analizei.

Be to, numatoma įdiegti bendrą metodiką, kuri leis vertinti mokslinių tyrimų institucijų atsparumą.

Šaltinis: research-and-innovation.ec.europa.eu [žiūrėta 2025-11-14]

Europos Komisija pristato planą dėl ES inovacijų akto

Europos Komisija paskelbė viešosios konsultacijos dėl būsimo ES inovacijų akto rezultatus ir pateikė

būsimos teisėkūros apimties gaires. Tikėtina, kad 2026 m. pristatomas teisės aktas apims reguliacinių smėliadėžių kūrimą, prieigos prie mokslinių tyrimų infrastruktūrų stiprinimą ir technologijų perdavimo skatinimą.

Įstatymo projektas turi būti pateiktas 2026 m. pirmąjį ketvirtį. Jo tikslas - spręsti kliūtis, trukdančias inovatyvioms idėjoms pasiekti rinką visose technologijų srityse.

Pirmoji svarstoma sritis - ES reguliacinė sistema. Komisija svarsto galimybę įvesti ES lygmens inovatyvių įmonių, startuolių ir sparčiai augančių įmonių apibrėžimus. Didžioji dauguma suinteresuotųjų šalių mano, kad tai leistų tiksliau nukreipti būsimą paramą. Į teisės aktą taip pat galėtų būti įtrauktas reguliacinių smėliadėžių (angl. *regulatory sandboxes*) apibrėžimas. Tai mechanizmai, leidžiantys realiomis sąlygomis išbandyti naujas technologijas prižiūrint reguliuotojams. Reguliacinės smėliadėžės suteikia galimybę anksti pradėti dialogą su reguliuotojais ir gali paspartinti technologijų patekimą į rinką, tačiau inovatoriai susiduria su kliūtimis: nelygiomis galimybėmis naudotis smėliadėžėmis, skirtingu jų supratimu valstybėse narėse ir ribotu tarptautiniu rezultatų pripažinimu.

Atsižvelgdama į tai, Komisija svarsto galimybę sukurti bendrų pagrindinių taisyklių rinkinį, reglamentuojantį šių smėliadėžių steigimą, veikimą ir rezultatų vertinimą visoje ES. Tai taip pat sudarytų geresnes sąlygas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui.

Tyrimų bendruomenė pasisako už didesnę nacionalinių ir tarpvalstybinių smėliadėžių naudojimą. Danijos vyriausybė, teikdama savo poziciją Europos Komisijai, pasiūlė, kad teisės akte būtų įtvirtinti bendrieji principai, leidžiantys lanksčiai pritaikyti smėliadėžes nacionaliniame kontekste.

Šaltinis: sciencebusiness.net [žiūrėta 2025-11-14]

Kitos naujienos

Parengė Salomėja Vanagienė

Danijos mokslas politikai ekosistema

Kviečiame skaityti diskusinį dokumentą apie Danijos mokslas politikai ekosistemą, kurį publikavo Danijos mokslo ir inovacijų politikos taryba.

Šiame dokumente nagrinėjamos šalies strateginės kryptys, siekiant stiprinti konkurencingumą žinių ekonomikoje. Jame akcentuojama būtinybė užtikrinti aukštos kokybės mokslinius tyrimus, skatinti inovacijas ir kurti palankią ekosistemą tarp akademinės bendruomenės, verslo ir politikos formuotojų. Dokumente aptariami investicijų prioritetai, efektyvus išteklių panaudojimas bei poveikio visuomenei didinimas, taip pat pabrėžiama tarptautinio bendradarbiavimo svarba, siekiant integracijos į globalius tyrimų tinklus.

Antra dalis orientuota į ateities iššūkius, kurie formuos Danijos inovacijų politiką. Tarp jų - skaitmenizacija, dirbtinio intelekto plėtra, žaliaji transformacija ir tvarumo užtikrinimas. Dokumente siūlomos politikos kryptys, kurios padėtų Danijai ne tik išlaikyti aukštą mokslinių tyrimų lygį, bet ir kurti inovatyvią, atsparią visuomenę, pasirengusią globaliems pokyčiams. Tai kvietimas diskusijai ir bendram veiksmui, siekiant ilgalaikės ekonominės ir socialinės naudos.

Dokumentas: ufm.dk

Kaip Europos žemės ūkis gali prisidėti prie konkurencingumo tikslų?

Parengė Ugnė Dirdaitė

Lapkričio 17 d. Briuselyje vyko Mansholt paskaita, kurioje Wageningen University & Research mokslininkai pasidalino politinėmis rekomendacijomis dėl žemės ūkio ir maisto srities konkurencingumo.

Paskaitos pradžioje pabrėžta, kad Draghi ataskaita paskatino Europą iš naujo įvertinti savo ekonominį konkurencingumą JAV ir Kinijos kontekste. Tačiau agromaisto sektorius joje taip ir nebuvo aptartas - išskirtos tik biotechnologijos. Wageningen mokslininkai pažymėjo, kad Europos Sąjungos agromaisto sektorius sukuria 1 trln. eurų bendros pridėtinės vertės, įdarbina 4,7 mln. žmonių, kasdien aprūpina maistu daugiau kaip 450 mln. vartotojų ir apima 9,1 mln. ūkininkų. Nepaisant to, jog ES maisto ir gėrimų pramonė tebėra didžiausia eksportuotoja, darbo našumo augimo tempais ji atsilieka nuo JAV ir Kinijos. Mokslininkai pabrėžė, kad kalbant apie konkurencingumą svarbu atsižvelgti į kelis papildomus aspektus. Pranešimo metu buvo pristatyta lentelė, kurioje, remiantis Pasaulio banko ir „Eurostat“ duomenimis, palyginti Europos, JAV ir Kinijos gyventojų gyvenimo trukmė, nedarbingumo

rodikliai bei anglies dioksido emisijos. Pagal gyvenimo trukmę ir CO₂ emisijas Europa lenkia kitas šalis.

Paskaitoje taip pat akcentuoti keli esminiai konkurencingumo rodikliai: kainų, kokybės ir rezultatų konkurencingumas. Maisto kokybės rodikliai tiesiogiai siejasi su visuomenės sveikata. Vertinant žemės ūkio konkurencingumą per ekonomikos prizmę, svarbu neperžengti planetos ribų, nes tai galėtų sukelti negrįžtamų padarinių biologinei įvairovei, dirvožemio, vandens ir oro kokybei. Kalbant apie žemės ūkio inovacijas, išskirtos keturios pagrindinės sritys: ekologinės, agronominės, socialinės ir institucinės inovacijos. Mokslininkai pažymėjo, kad šių sričių pažangą gali paskatinti transformuojančios technologijos: skaitmeninimas - tokie sprendimai kaip dirbtinis intelektas, didieji duomenys, robotika, jutiklių technologijos ir biotechnologijos, apimančios naujų veislių kūrimo technologijas, sintetinę biologiją, alternatyvius baltymų šaltinius, maisto dizainą ir išmaniają fermentaciją. Pabrėžta, kad kalbant apie žemės ūkio sektorių reikėtų vartoti tvaraus konkurencingumo sąvoką. Ji atspindi Europos vertybes, žemės ūkio specifiką ir kultūrinį kontekstą. Tvariam konkurencingumui svarbus **tinklinis bendradarbiavimas**, nes jam reikalingos kolektyvinės pastangos. Galiausiai akcentuota, kad adaptyvus mokymasis turėtų būti skatinamas jungiant žinias, kompetencijas ir patirtis, taip sudarant prielaidas bendradarbiavimui ir inovacijų ekosistemų stiprinimui.

Wageningen universitetas yra lyderiaujantis žemės ūkio, maisto ir miškininkystės universitetas pasaulyje, garsėjantis pažangiais tyrimais ir inovatyviais sprendimais šiose srityse.

Competitiveness of EU-values
Taking stock (II): sustainable competitiveness and broad prosperity

- The EU followed and follows its own 'Third' way
- Food system as an enabler of a thriving EU; both economically and socially
- Competitiveness as a means:
EU-values + Sustainable Competitiveness = Broad Prosperity

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Wageningen universiteto mokslininkė E. van Leeuwen pristatė tvaraus konkurencingumo formulę, kalbant apie žemės ūkio sektorių.